ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 21

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1932 R.

W PRZEDEDNIU ROKOWAŃ TRAKTATOWYCH

Ogłoszenie nowej polskiej taryfy celnej i zmiana tą drogą dotychczasowej ochrony produkcji krajowej powoduje bezsprzecznie konieczność głębokich i zasadniczych zmian w całej polityce gospodarczej naszego kraju.

Przedewszystkiem więc zachodzi potrzeba zrewidowania wszystkich traktatów handlowych, co już technicznie nasuwa bardzo poważne trudności i zmusza do wykonania odpowiedzialnej i szerokiej w tym zakresie pracy.

Dotychczasowe traktaty były bądź taryfowe, bądź opierały się wyłącznie na klauzuli największego uprzywilejowania. Od tych dwóch zasadniczych form czyniono nieznaczne tylko odchylenia.

Charakter i tendencje wymiany międzynarodowej uległy jednakże ostatnio zasadniczym przeobrażeniom, co musi znaleźć odzwierciedlenie w polityce traktatowej i zmusza do zreformowania dotąd stosowanych zasad. Coraz większy protekcjonizm celny, wywołany koniecznością ochrony rynków własnych, zmusił szereg państw do wprowadzenia rozmaitych restrykcyj celnych. Ponadto ograniczenia dewizowe, stosowane w niektórych krajach, uniemożliwiają praktycznie wywóz, gdyż nie dają możności uzyskania zapłaty za sprzedany towar, zaś w najlepszym wypadku powodują konieczność długiego wyczekiwania na pokrycie. W tych warunkach Polska, która nie wprowadziła ograniczeń dewizowych i w szczupłym zakresie stosuje zakazy przywozu — stoi otworem dla importu zagranicznego, wówczas gdy wywóz nasz jest stale hamowany i nieomal każdy dzień przynosi nowe straty i uszczuplenia.

Ograniczenia dewizowe i przywozowe odbierają zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania jej istotną wartość, wskutek czego traktaty handlowe przestały w wielu wypadkach posiadać znaczenie praktyczne.

Następujące dane ilustrują zmniejszenie naszego wywozu do krajów, które wprowadziły ograniczenia w jakiejkolwiek formie:

	1/I do 1/VIII 1931	1/I do 1/VIII 1932
	Wywóz z Polski w tysiącach złotych	
Austrja	110.702	49.900
Bułgarja	11.016	813
Czechosłowacja	81.045	62.370
Danja	44.390	28.259
Francja	66.380	36.344
Łotwa	18.383	7.259
Niemcy	191.180	94.928
Rumunja	16.254	13.010
Szwecja	47.260	34.880
Węgry	18.006	4.605
	605.616	332.368

Cyfry te, stwierdzające zmniejszenie wywozu blisko o 50%, wymownie świadczą, jak ujemnie wpływają wszelkie ograniczenia na nasz wywóz.

W warunkach celnych i traktatowych, jakie wytworzyły się na rynkach europejskich — uzyskiwanie w umowach handlowych zniżek celnych na towary polskie, wzamian za zniżki celne, udzielane naszym kontrahentom — przestaje być jedyną właściwą drogą współżycia gospodarczego w zakresie wymiany towarowej. Traktaty handlowe, oparte o tę zasadę, będą posiadały realną wartość dla Polski tylko wówczas, gdy zostaną przedtem zapewnione ogólne warunki, dające bezwzględną możność całkowitego wyzyskiwania przyznanych nam zniżek celnych.

Zawarcie traktatu handlowego staje się w obecnych warunkach ekonomicznych zadaniem nader skomplikowanem. Należy bowiem powziąć decyzję, czy traktat wypadnie oprzeć na klauzuli największego uprzywilejowania, czy też na zasadach preferencyjnych lub kompensacyjnych, czy wreszcie na specjalnych kontyngentach, przyznawanych indywidualnie poszczególnym krajom; istnieje też możliwość ustalenia systemu mieszanego, łączącego kilka metod — zależnie od kraju i specyficznych jego warunków. Wybór metody jest istotnie trudny, jednak od niej zależy wartość i trwałość traktatu.

Fakt utworzenia nowej polskiej taryfy celnej jeszcze bardziej komplikuje zagadnienie. Zmiana stawek celnych powoduje konieczność cofnięcia wielu przyznanych dotąd zniżek celnych, albo ich zredukowania, w przeciwnym bowiem razie nowa taryfa celna nie spełniłaby swojego zadania. Podwyższenie niektórych ceł za artykuły, nie objęte konwencjami, będzie zapewne przedmiotem nacisku ze strony naszych kontrahentów. Zawarcie traktatu handlowego staje się zresztą ogólnie coraz trudniejsze. Jeżeli przedtem umowy handlowe wyrażały dążność do zgodnego współżycia dwóch krajów w zakresie wymiany towarowej, to obecnie rokowania posiadają charakter o wiele agresywniejszy, pod wpływem konieczności bezwzględnej ochrony rynku własnego. Z drugiej strony — każdy kraj w wywozie szuka częstokroć ratunku dla zagrożonej sytuacji ekonomicznej. To też nacisk na polską taryfę celną będzie niewątpliwie silniejszy, przy jednoczesnej wstrzemięźliwości w udzielaniu koncesyj dla polskiego wywozu. Z podobnemi nastrojami należy się liczyć poważnie i dlatego też obecny okres prowadzenia rokowań wydaje się mało korzystny, aczkolwiek podyktowany został koniecznością życiową.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 31 października r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach celnych:

w porozumieniu z Dep. Ceł zwrócił się do fabryk związkowych z prośbą o dostarczenie kolekcji próbek wytwarzanych wyrobów — celem przekazania tych kolekcyj specjalnym kursom towaroznawczym, urządzanych przez Min. Skarbu dla urzędników celnych,

odbył na terenie Min. Przemysłu i Handlu narady w sprawie zmian stawek celnych w grupie tłuszczowej,

odbył na terenie Min. Przemysłu i Handlu narady w sprawie dumpingowego importu oleju rycynowego z Rosji i złożył wnioski, zmierzające do przeciwdziałania temu importowi.

W sprawach traktatowych:

w związku z rewizją traktatu polsko-austrjackiego, Związek sformułował opinję w sprawie żądań austrjackich i zaktualizował postulaty przemysłu chemicznego w zakresie wywozu, składając odpowiedni memorjał. Jednocześnie Związek wziął udział w posiedzeniu Komitetu polsko-austrjackiego przy Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie.

W sprawach kolejowych:

wystąpił do Min. Komunikacji o utworzenie taryfy eksportowej dla olejów impregnacyjnych,

wystąpił o zniżkę taryfy kolejowej na przewóz węgla drzewnego wewnątrz kraju,

wystąpił o skreślenie naftalinu oczyszczonego z załącznika III część I B.

FABRYKACJA MAS PLASTYCZNYCH W POLSCE

W naszych publikacjach wskazywaliśmy wielokrotnie na potrzebę zorganizowania w kraju produkcji mas plastycznych, których zastosowanie jest bardzo szerokie i obejmuje wciąż nowe dziedziny. Ważnym argumentem, przemawiającym na korzyść uruchomienia takiej produkcji — jest fakt posiadania w kraju licznych surowców, niezbędnych do wytwarzania mas plastycznych. Obecnie — możemy z zadowoleniem stwierdzić, że sprawa z dziedziny postulatów i projektów weszła w stadjum realizacji.

Notujemy więc poczynania, mające na celu fabrykację celuloidu. Ogłoszone niedawno znaczne powiększenie stawek celnych na celuloid miało właśnie na widoku zapewnienie wzmocnionej ochrony rozpoczynającej się krajowej produkcji. Wprawdzie — jeden z podstawowych surowców, mianowicie kamforę, trzeba będzie importować, lecz nitroceluloza jest wytwarzana w kraju, zaś kierownictwo Monopolu Spirytusowego w poszukiwaniu nowego klienta zapewne ustali na niskim poziomie cenę spirytusu, niezbędnego do fabrykacji celuloidu.

Jeszcze donioślejszem wydaje się rozpoczęcie przez Fabrykę Kabli w Krakowie produkcji bakelitu i pokrewnych mas, otrzymanych przez kondensację fenolu lub krezolów z formaliną. Bakelity, dzięki swej trwałości, niepalności i właściwościom izolacyjnym, stanowią cenny nowoczesny materjał, stosowany na wielką skalę w zakresie elektrotechniki, automobilizmu, przedmiotów domowego użytku i t. d.

Surowce do fabrykacji bakelitu znajdują się w Polsce w obfitości; istnieje też szereg zakładów oddawna sprowadzających masy bakelitowe; produkcja, zainicjowana w Krakowie, zapełni dotkliwą lukę w naszym przemyśle chemicznym.

WŚRÓD KSIĄŻEK

W tomie XII Roczników Chemji za r. 1932 ukazała się interesująca praca p. Dr. S. Otolskiego „Z badań nad związkami inozyto-fosforowemi", poświęcona w szczególności połączeniom inozytofosforanu żelaza z amonjakiem i aminami. Autor otrzymał szereg połączeń inozytofosforanu żelaza z metyloaminą, dwuetyloaminą, trójmetyloaminą, piperydyną, etylenodwuiminą i piperazyną oraz amonjakiem, zanalizował te połączenia, opisał ich właściwości chemiczne i zaproponował wzory.

Ukazała się drukiem praca Inż. Michała Bornsteina „Fizjo- i psychotechnika w przemyśle chemicznym i farmaceutycznym". Autor zdaje sprawę z badań fizjotechnicznych i psychotechnicznych chemików i farmaceutów, proponując odpowiednie próby.

Nakładem Polskiego Komitetu Normalizacyjnego ukazało się sprawozdanie z działalności P. K. N. za okres od 1 kwietnia 1931 do 31 marca 1932 r. Celem zaoszczędzenia wydatku, sprawozdanie zostało ogłoszone w formie broszury hektografowanej. W okresie sprawozdawczym pracowały 22 komisje, ogłaszając 505 norm. W zakresie Komisji Technologji Chemicznej działały następujące podkomisje: trwałości wyfarbowań, metod analizy węgla kamiennego, wyrobów ogniotrwałych i ceramiki szlachetnej, farb i lakierów, technicznych wyrobów gumowych, tłuszczów i olejów roślinnych i zwierzęcych, farmaceutyczna, norm karbidu handlowego, sortymentów węgla, skór.

ZE SPRAW EKSPORTOWYCH

Jako skutek konferencji w Otawie, Kanada podniosła cła generalne na salmjak i biel cynkową, zachowując bezcłowy przywóz dla Anglji. W rezultacie—rozpoczęty wywóz tych artykułów z Polski zostaje zahamowany całkowicie. Sekcja Eksportowa wielokrotnie już wypowiadała opinję o konieczności przyśpieszenia rokowań o traktat handlowy z Kanadą, gdyż wszelkie trudności celne, napotykane przez przemysł chemiczny, mogą być usunięte jedynie na tej drodze.

Anglja podniosła cło na obuwie gumowe.

Szwajcarja ogłosiła w ostatnich dniach zakaz przywozu przędzy jedwabiu sztucznego, wskutek czego eksport polski został zahamowany i zredukowany do minimalnych ilości.

Estonja przyznała niektórym krajom bezcłowy wwóz bieli cynkowej na zasadzie klauzuli bałtyckiej. Polska, nie posiadająca uprawnień do korzystania z tej klauzuli, traci całkowicie rynek estoński.

Sekcja Eksportowa rozpoczęła badania rynków Afryki Południowej, gdzie zarysowują się możliwości eksportu produktów chemicznych.

KRONIKA

Dn. 13 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którem — między innemi — przyjęto w poczet członków Związku Sp. Akc. „Laokoon", Lwów, Kąpielna 6. Zarząd wysłuchał sprawozdania z prac Związku w zakresie spraw traktatowych i celnych oraz sprawozdania z XII Kongresu Chemji Przemysłowej w Pradze.

Posiedzenia Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego odbywać się będą w drugi czwartek każdego miesiąca, o godz. 5-ej ppoł. Posiedzenia Prezydjum Zarządu odbywają się stale we wtorki, o godz. 1-ej ppoł.

Celem dokładnego omówienia spraw, związanych z nową taryfą celną — przedewszystkiem w płaszczyźnie zapowiedzianych rokowań o zawarcie nowych traktatów handlowych, tudzież celem zorjentowania się w bieżących potrzebach przedsiębiorstw związkowych — odbywają się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego narady przedstawicieli zrzeszonych fabryk chemicznych z Dyrekcją Związku. Dotychczas narady takie przeprowadzone zostały z następującemi przedsiębiorstwami: Fabr. Chemiczna „Edward Klein i S-ka", Sp. Akc. Zakładów Chemicznych w Częstochowie, Sp. Akc. „Dr. Rattner i S-ka", Sp. Akc. „Sommer i Nower", Sp. Akc. „Setzer i Werner", Sp. Akc. „Alba" i „Wata". Narady te dają pozytywne i pouczające rezultaty i będą kontynuowane nadal z przedstawicielami wszystkich wchodzących w skład Związku Przemysłu Chemicznego przedsiębiorstw.

Wskutek inicjatywy Centr. Zw. Przemysłu Pol. w dn. 25 października odbyło się zebranie, poświęcone sprawom handlu Polski z Z. S. S. R. oraz ocenie doniosłości Sowpoltorgu, jako głównego aparatu obrotów z naszym wschodnim sąsiadem. Sprawozdanie z 6-cioletniej działalności Sowpoltorgu jest do przejrzenia w biurze Związku.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 81 z dn. 30 września r. b. ukazało się pod poz. 712 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 25 września 1932 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej.

Aczkolwiek Rozporządzenie to obejmuje przepisy o wykonywaniu praktyki lekarskiej, to jednak w art. 11 Rozporządzenia sformułowane są postanowienia, dotyczące ogłaszania i reklamowania środków leczniczych. Mianowicie, Rozporządzenie powierza Ministrowi Opieki Społecznej normowanie drogą Rozporządzeń sprawy ogłoszeń, komunikatów i innych reklam, dotyczących sprzedaży środków leczniczych. Rozporządzenie zabrania reklamowania środków leczniczych niedopuszczonych do obrotu w kraju, zabrania reklamowania środków leczniczych dopuszczonych do obrotu w kraju—w formie zawierającej błędne informacje lecznicze, zabrania reklamowania preparatów odżywczych i przedmiotów użytku w formie, zawierającej wskazania lecznicze.

W Dz. Ust. Nr. 84 z dn. 7 października r. b. ukazał się pod poz. 726 tekst konwencji handlowej i nawigacyjnej między Polską i Rumunją, z dn. 23 czerwca 1930 r., oraz pod poz. 727 oświadczenie rządowe w sprawie wymiany odpowiednich dokumentów ratyfikacyjnych.

W Dz. Ust. Nr. 88 z dn. 17 października r. b. ukazało się pod poz. 746 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 10 września 1932 r. w sprawie wykonania Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 11 lipca 1932 r. o Monopolu Spirytusowym.

Omówienie tego Rozporządzenia zamieścimy oddzielnie.

Jak już donosiliśmy w Nr. 18 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego", ogłoszone zostało w Dzienniku Ustaw Nr. 76 z dn. 7 września r. b. Rozporządzenie w sprawie podwyższenia stawek celnych na celuloid. Właściwe brzmienie nowej redakcji poz. 68, p. 3 taryfy celnej jest następujące:

Poz. 68, p. 3. Celuloid nieobrobiony, chociażby zabarwiony, w kawałkach, łuskach; odpadki zł. 200 od 100 kg.

ECHA

* P. Inż. Zygmunt Platowski ustąpił z dn. 1 listopada r. b. ze stanowiska Prezesa Zarządu Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych we Lwowie i wobec tego złożył mandat Przewodniczącego Sekcji Nawozowej Związku Przemysłu Chemicznego. Panu Prezesowi Platowskiemu wyrażamy na tej drodze podziękowania za owocną współpracę ze Związkiem.

Stanowisko Prezesa Zarządu Sp. Akc. Eksploatacji Soli Potasowych objął p. Ludwik Horoch, któremu składamy życzenia najpomyślniejszej działalności ku pożytkowi całego przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,48 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,63 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi“	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
* Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	29,75 „
Klej kostny	205 „
Klej skórny	260 „
Krezol	128 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	12,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	120 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	200 „
Oleum 20%	19,24 „
Olej lniany	125 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta dla celów analitycznych za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra sodowa 15,5% N	32,25 „
Siarczan amonu	28,40 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	185 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 659-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej—Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI — Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11